

ПРЕДСЕДАТЕЛ

Сух. № 102.40-3/4. 12. 91 с.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
ВЪЗН. № 125
от 5. декември 1991 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н АСЕН МАНОВ

Уважаеми господин Манов,

В отговор на писмо № 82 от 27 ноември 1991 г., с което Конституционният съд ни уведомява за решението си, Народното събрание да представи писмено становище по конституционно дело № 18/1991 г. относно искането на група от 50 народни представители за тълкуване на чл.76, ал.2 от Конституцията на Република България, Ви уведомявам за становището на Народното събрание.

1. От направената проверка в Секретариата на Народното събрание бе установено, че всички народни представители са положили предвидената в чл.76, ал.2 от Конституцията клетва и са подписали клетвен лист.

Следователно, след като в XXXVI Народно събрание няма народни представители, които да не са положили клетва, Председателският съвет счита, че искането за тълкуване на чл.76, ал.2 от Конституцията се прави от **теоретичен интерес**.

2. Твърдението, че предишната Конституция предвиждаше неполагането на клетва от народен представител като основание за предсрочно прекратяване на неговия мандат, е **невярно**. Конституцията от 1971 г., в чл.74, ал.3, гласи: "Народните представители полагат клетва пред Народното събрание."

Тази разпоредба не бе засегната от Закона за изменение на Конституцията (април 1990 г.) и остана действаща до 13 юли 1991 г.

Конституцията от 1947 г., чл.21 гласи: "Народните представители полагат следната клетва: "Кълна се в името на народа и на Народната република България, че ще служа предано и всеотдайно, че ще пазя свято и ненарушимо Конституцията, че в своята дейност като народен представител ще имам пред очи само общонародните и държавните интереси и ще положа всички усилия за защита на свободата и независимостта на Родината. Заклех се."

Търновската конституция, чл.131 гласи: "Пред отварянето на събранието всите му членове у едно време, според обрядите на вярата си, дават тая клетва: "Кълна се во име единаго Бога да пазя и да браня Конституцията и, при извършването на длъжности те си в това събрание, да имам еднично пред очи общото благо на народа и на царя, колкото ми стига разумът и съвестта. Бог да ми е помощ. Амин."

Следователно, в цялата правна традиция на България, конституционната уредба на клетвата, полагана от народни представители, се изчерпва с разпоредбата, че те полагат клетва пред новоизбраното Народно събрание.

Тази правна уредба, съдържаща се във всички български конституции, включително и в действащата, съответства на общото за световната теория и практика разбиране относно природата и същността на клетвата. Тази клетва няма правна природа; тя има морален, нравствен, политически характер. Клетвата представлява едно от предвидените средства за закрила на Конституцията, при това закрила спрямо самия парламент.

Полагане клетва от народните представители се изисква още в първите конституции - САЩ, 1787 г. и Франция, 1791 г.; те създават традицията. Тази клетва е една от клетвите, които конституциите предписват по отношение на всички лица, облечени с публична власт, и с това изискват вярност към конституционния ред.

Конституцията на Франция от 1791 г. отива и по-далеч, като предвижда конституционна клетва и за обикновения гражданин. По този въпрос съвременните конституции съдържат друго решение - спазването на Конституцията е издигнато до ранга на основно конституционно задължение на гражданина. Оттук възниква кон-

ституционно правоотношение между гражданина и държавата. Подобна разпоредба се съдържа и в действащата Конституция на Република България. Член 58, ал.1 гласи: "Гражданите са длъжни да спазват и изпълняват Конституцията и законите..."

Съгласно чл.56 от Конституцията правната закрила на основните права и задължения на гражданина се осигурява по съдебен път.

По силата на тези ясни конституционни разпоредби (чл.58, ал.1 и чл.56) всеки гражданин, включително и народният представител, е длъжен да спазва Конституцията и законите. А народните представители, предвид особеното им качество и власт, полагат клетва за вярност към Конституцията.

Значението на тази клетва (в конституционните актове на някои страни тя е наречена "обещание"), за разлика от основното задължение на гражданите да спазват Конституцията, не е правно, а нравствено и политическо. Клетвата е тържествено потвърждение на вече съществуващи (по силата на Конституцията или други норми) задължения. Това схващане е господстващо в правната наука, включително и в българската (**Владикин, Л**, Организация на демократичната държава. Конституция - парламент - държавен глава - министри, София, 1937 г., с.232; **Баламезов, С.**, Конституционно право. Част I, София, 1945 г., с.142.)

Когато законодателят си поставя за цел конституционната клетва все пак да произведе правни последици, тогава Конституцията изрично ги предвижда в отделен институт. Пример за това е особената отговорност на държавния глава за нарушения на Конституцията, подробно уредена в чл.103 от Конституцията.

3. Все пак в близката история на България въпросът за клетвата на народните представители е имал законова уредба, макар и за кратък период от време.

Законът за избиране на Велико Народно събрание, приет през април 1990 г., в чл.84, точка 2, и чл.86 предвиждаше не-полагането на клетва от народен представител като основание за предсрочно прекратяване на депутатския мандат. Тази законова

(а не конституционна, както се твърди в искането) уредба преживя малко повече от година и беше отменена със Закона за избиране на народни представители, общински съветници и кметове, приет през м.август 1991 г.

4. Клетвеният лист е атрибут в отношенията между публичната власт и държавния служител, както и в други особени отношения.

Народният представител не е държавен служител. Неговият мандат почива върху вота на избирателите, респ. върху перфектен избор.

Правилникът за организация и дейност на Великото Народно събрание предвиждаше клетвен лист като удостоверително средство с оглед действащата тогава правна уредба на Закона за избиране на Великото Народно събрание (чл.84, точка 2, и чл.86).

Сега действащото изборно законодателство не урежда въобще въпроса за клетвата. От краткия и ясен текст на разпоредбата на чл.76, ал.2 от Конституцията, чието тълкуване се иска, следва заключението, че подписването, респ. неподписването на клетвен лист няма правно значение.

С уважение:

СТЕФАН САВОВ

Председател на Народното събрание
на Република България